

Hout houdt stand!

In de afgelopen dertig jaar is de waardering van bos steeds meer verbonden geraakt met begrippen als biodiversiteit, CO₂-opslag, geluid- en stofbarrière, natuurlijkheid, waterberging en bescherming grondwaterkwaliteit, recreatieve betekenis en landschappelijke waardering e.d.. Een waardering die vooral 'maatschappelijk' is, maar van weinig economische betekenis voor de bosbezitter bleek. Die moest het daarbij hebben van projectensubsidie of een nieuwe subsidieregeling die hem in die maatschappelijk gewenste richting stimuleerde. Prikkel in de richting van het produceren van meer en beter hout tegen lagere kosten bleven uit.

— Kees Boon (Algemene Vereniging Inlands Hout (AVIH))

> IN DIT INTERNATIONALE JAAR van de bossen – dat toevallig samenvalt met een economische crisis en forse, structurele bezuinigingen – is het de moeite waard nog eens even stil te staan bij het eigen vermogen van het bosbezit om 'zelf de broek op te houden'. Dat is van belang omdat linksom of rechtsom de continuïteit van het beheer gewaarborgd moet zijn. Dat geldt voor particulieren, maar net zo goed voor andere eigenaarscategorieën.

De afgelopen dertig jaar kenden nog een andere algemene trend: er werd steeds minder geïnvesteerd in onderzoek naar verbetering van groei en opbrengsten van bos. Dat is jammer, want daardoor zijn kansen gemist. Kansen die uitzicht bieden op grotere houtopbrengst in volume en houtkwaliteit. Het kiezen van goede herkomsten en selecties na een consequent volgehouden verdelingsprogramma kan zorgen voor 15-30% hogere houtopbrengsten. Ook het kiezen voor productieve boomsoorten op juiste groeiplaatsen had kunnen zorgen voor een groter houtvolume. Lariks en douglas, fijnspar en populier zijn erkend goede groeiers. Deze soorten leveren altijd hout dat door de markt wordt gevraagd. Voor alle maten is er afzet. Dat is ook voor de lange termijn te verwachten, al is die natuurlijk moeilijk te voorspellen. Het is echter zeer aannemelijk dat dit hout met lange cellulosevezels beter gevraagd zal zijn dan hout met korte vezels zoals eik en beuk.

Natuurlijk is voor de opbrengst ook de houtprijs van belang. Die valt niet te beïnvloeden. Wereldmarkt. Wat wel te beïnvloeden is zijn de kosten van oogst. Hoe ingewikkelder en kleinschaliger en diverser de oogstomstandigheden, hoe hoger de kosten. Maatschappelijk gemotiveerde beheerskeuzen leveren niet altijd op dat er kosteneffectief kan worden geoogst. Doordat in Nederland het meeste hout op stam wordt verkocht ontstaat vaak ten onrechte het beeld dat de opbrengst op stam de houtprijs weerspiegelt. Dat is niet zo. De boseigenaar krijgt een netto resultaat uitbetaald. Bij een franco fabriek prijs van – willekeurig voorbeeld – 100 euro per m³ moet er 15 euro af voor het wegransport, 10 euro voor het uitrijden van sortimenten, 20 euro voor de velling en het maken van sortimenten en dan moet er ook nog wat af voor winst en risico voor de ondernemer die het hout op stam koopt. Resteert 50 euro per m³ op stam.

Hoe lager de exploitatiekosten, hoe meer er kan worden geboden voor het staande hout. Neem eens aan dat een boseigenaar nu toch nog eens kritischer gaat kijken naar zijn mogelijkheden, dan zal dat niet onmiddellijk tot grote wijzigingen in de kasstroom leiden. Bosbouw is nu eenmaal lange termijn. Maar het beeld van de eigenaar die 50% meer hout oogst (hogere productie per boomsoort en op meer hectares hout oogsten) is realistisch en bedrijfseconomisch interessant. Waarom zou de 2,6 m³ geoogst

foto Hans van den Bos, Bosbeeld.nl

hout per gemiddelde ha bos uit 2009 niet structureel op 3,9 of hoger kunnen liggen? De gemiddelde bijgroei is 8 m³ per hectare per jaar, dus er is dan nog veel meer potentieel.

Een eenvoudige rekensom op basis van de LEI bedrijfsuitkomsten over het jaar 2009 (bedrijven groter dan 50 ha) leert dat het volledig wegvallen van subsidies 115 Euro per hectare per jaar kost. Dat is – indien het bosbezit in een goede uitgangspositie zou zitten – makkelijk op te vangen met een grotere houtoogst. En dan wordt ook nog het berekende negatieve resultaat weggewerkt!

In die voorwaarde – een goede uitgangspositie – zit voor het individuele bosbezit een belangrijke mits. Maar zonder te kunnen stellen dat hout nu opeens wel goud is of zelfs maar wordt, is het de moeite waard nog eens opnieuw te kijken naar de mogelijkheden van eindkap gevolgd door aanplant van bosplantsoenen van goede herkomst en kwaliteit. Dat levert zowel hout als euro's op voor de korte termijn, biedt mogelijkheden een volgende bosgeneratie in te zetten met beter uitgangsmateri-

aal en is ook nog weer goed voor landschap en biodiversiteit. Zulk meer actief bosbeheer valt volledig binnen de spelregels van duurzaam bosbeheer schema's van FSC en PEFC.

Precieze calculaties zullen altijd weer maatwerk zijn, maar wie een eindkap pleegt van een 225 m³ die op stam 65 euro levert ontvangt toch mooi een kleine 15.000 euro belastingvrij. Zeker, daarna komen de kosten van herbebossing, maar netto blijft er zeker een mooi resultaat over. Hierin is nog niet verdisconteerd de mogelijkheden om de herplantkosten te verlagen door top- en takhout van de eindkap als biomassa met een klein plusje te verkopen.

Biomassa is vandaag nog geen *moneymaker* in het reguliere bosbeheer. Maar dat kan op afzienbare termijn wel eens drastisch veranderen. Kyoto, Europese en Nederlandse afspraken om CO₂-emissies te verminderen leiden onvermijdelijk tot een grotere vraag naar ook houtige biomassa. Dat zal effect op de prijs hebben. Nu nog is een prijs van ca. 30-35 euro per ton verse chips franco geleverd maar nauwelijks genoeg om de kosten te dekken. Maar bij een iets

stijgende prijs en bos dat op productie en oogst van biomassa wordt ingericht, kan met modernste oogstmethoden – die zich intussen ook verder ontwikkelen – biomassa gewoon een product worden net als alle andere sortimenten uit bosbeheer. Het is niet voor niets dat de houtverwerkende industrie zich nu al zorgen maakt over prijsconcurrentie door de groeiende vraag vanuit de energiesector. Europese en Nederlandse beleidmakers oriënteren zich op grondstoffenbeleid voor allerlei grondstoffen in verband met te verwachten schaarste problemen bij een wereldbevolking van 9 miljard mensen in plaats van de huidige 7 miljard.

Samenvattend: het internationale jaar van de bossen is een goede aanleiding nog eens opnieuw aandacht te schenken aan het onbenutte productiepotentieel van het bos. Niet alleen de Nederlandse bezuinigingen, maar zeker ook voorzienbare ontwikkelingen in de komende 30 tot 40 jaar dwingen om met nieuw elan te kijken naar oogst- en productiepotentieel. De balans mag wel weer een beetje terug.<

info@avih.nl

